

PROART

ZENEIPARI JELENTÉS

2016

Tények és számok
a könnyűzene világából

(kivonat)

2015 után idén második alkalommal készítettük el a hazai zeneiparról szóló, kutatáson, elemzésen alapuló iparági jelentésünket, melynek legfontosabb célja, hogy bemutassa, keretbe foglalja, számszerűsítse ezt a sokszereplős, izgalmas iparágot.

A jelentés a sokszínű zeneművészetben és az erre épülő iparági folyamatokon belül a könnyűzenével foglalkozik, a 2015. évi iparági trendekről, volumenekről, hangsúlyokról és folyamatokról ad átfogó képet. Reprezentatív felmérést készítettünk a lakosság zenehallgatási szokásairól; széles körben felmértük a hazai zenei szerzők, előadók tevékenységét és a zeneoktatást; a munka során továbbá hatvannál is több mélyinterjút készítettük a zeneipar szereplőivel. A rendelkezésre álló adatokat, információkat és tanulmányokat összegyűjtöttük és elemeztük.

1. A ZENEIPAR SZÁMOKBAN

A zeneipar bevételei több módszerrel is meghatározhatóak, ezek egy része pontos adatokon, más része – kutatásokkal alátámasztott – becsléseken alapul. A magyar zeneipar 2015-ös bevételei az alábbiak szerint alakultak:

- **HANGFELVÉTELEK ÁLTAL TERMELT BEVÉTELEK**   **18,5 MILLIÁRD FORINT,**
- **ÉLŐZENEI BEVÉTELEK (FESZTIVÁLOK ÉS KONCERTEK)**   **33 MILLIÁRD FORINT.**

Míg a hangfelvételek termelte bevételről egzakt adatok állnak rendelkezésre, az élőzenei bevételekről ez nem mondható el, ezért ebben az esetben a statisztikai adatokat – részben reprezentatív lakossági felmérésen alapuló – kutatási adatokkal egészítettük ki, azok segítségével pontosítottuk.

2. A HANGFELVÉTELEK ÁLTAL TERMELT BEVÉTELEK

A MAGYAR HANGFELVÉTEL-IPARÁG 15 ÉVES CSÖKKENÉST KÖVETŐEN **KÉT ÉVE NÖVEKSZIK**, 2015-BEN 18,5 MILLIÁRD FORINTOT REALIZÁLT.

Korábban sokszor a hanglemezipparral azonosították a zeneipart, mára azonban a hangfelvételek felhasználásából befolyt bevétel a zeneipar teljes bevételi struktúrájában kisebb arányt képvisel.

A fizikai értékesítés bevétele 2015-ben az előző évhez képest 20%-kal csökkent, míg a digitális bevételek értéke majdnem 40%-kal nőtt, így a két értékesítési csatorna lényegében egyenlő arányban, 8-9%-kal járul hozzá a hangfelvételekből származó bevételekhez. Továbbra is jellemzője a hazai hangfelvétel-iparág, hogy a bevételek túlnyomó többségét azok a felhasználások generálják, melyek esetében a közönség közvetlenül nem a hangfelvétel birtoklásáért vagy hallgatásáért fizet. Ilyenek például a rádiós, televíziós játszások, üzletekben a gépzene-szolgáltatás vagy az üres hordozó díj, mely területekről a szerzőknek, előadóknak és kiadóknak a **közös jogkezelő szervezetek** juttatják el a jogdíjbevételeket. Az ilyen jellegű bevételek együttesen a hangfelvételekhez köthető bevételek több mint 80%-át jelentik. A hangfelvétel-ipari bevételek belső megoszlása egyrészt azt jelzi, hogy a hazai piac fejletlen, az észak-amerikai vagy nyugat-európai szinthez képest a magyar zenerajongók sokkal kevesebb pénzt költenek közvetlenül hangfelvételre. Másrészt

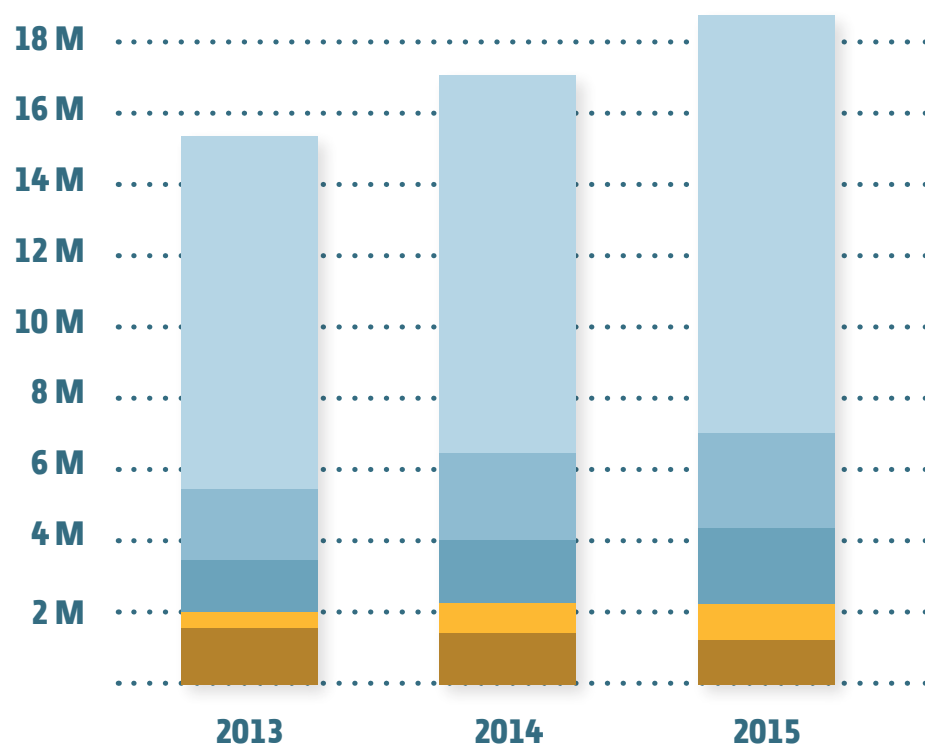
jelzi a hazai közös jogkezelő szervezetek nemzetközileg is elismert, hatékony működését, ami a magyar zeneipar motorjává teszi az Artisjus-t, az EJI-t és a Mahasz-t.

Az üres kép- és hanghordozók után befolyt kompenzációs díj a magyar szerzők, előadók és kiadók jogdíj formájában érkező bevételeinek fontos forrása. A jogkezelőknek az üres hordozók után járó bevételek 25%-át a Nemzeti Kulturális Alap részére át kell utalniuk, ez az összeg 2015-ben mintegy 1,8 milliárd forint volt. Ennek az összegnek egy szeletéből működik a könnyűzenét támogató Cseh Tamás Program, amelynek ez az egyetlen forrása.

A hangfelvételek online felhasználása, szembeötlően kevesebb bevételt hoz a szerzőknek, előadóknak, kiadóknak, mint azoknak a cégeknek, akik a zenén keresztül közvetlenül a közönséggel, felhasználóikkal vannak kapcsolatban. Ezt, az iparágban részt vevő szereplők által produkált hozzáadott értéket nem tükröző, a közvetítők javára fennálló egyensúlytalanságot nevezzük **value gap**-nek (értékhézag).

1. ÁBRA

A HANGFELVÉTEL-IPARÁG BEVÉTELEI

A MAGYAR HANGFELVÉTEL-IPARÁG 15 ÉVES CSÖKKENÉST KÖVETŐEN **KÉT ÉVE NÖVEKSZIK**, 2015-BEN 18,5 MILLIÁRD FORINTOT REALIZÁLT.

■ KÖZÖS JOGKEZELÉS ARTISJUS   ■ KÖZÖS JOGKEZELÉS EMI
■ KÖZÖS JOGKEZELÉS MAHASZ   ■ DIGITÁLIS ÉRTÉKESÍTÉS
■ FIZIKAI ÉRTÉKESÍTÉS

MI AZ A VALUE GAP?

A value gap (vagy transfer of value) kifejezés a digitális piacon jelenleg nem realizálódó zeneipari bevétel jelenségét írja le. A bevételkiesést az előadók, a szerzők és a zenébe fektetők szenvedik el, elsősorban a videomegosztó platformok működése során.

Ezek a platformok több mint 900 millió felhasználó számára juttatják el a zenei tartalmakat, mégis az innen származó iparági bevétel arányosan több mint harmadával kevesebb, mint az előfizetéses streaming szolgáltatásokból származó bevételek, melyek csak 68 millió felhasználót szolgáltak ki 2015-ben. A platformok ingyenes, hirdetésalapú működése miatt a streaming szolgáltatók is kénytelenek ingyenes, hirdetésalapú szolgáltatásokat nyújtani, ami további bevételkiesést okoz.

3. ÉLŐZENEI BEVÉTELEK (FESZTIVÁLOK ÉS KONCERTEK)

A ZENEIPAR LEGNAGYOBB BEVÉTELI FORRÁSÁT TOVÁBBRA IS AZ ÉLŐZENEI FELLÉPÉSEK ADJÁK, EZ A STATISZTIKAI ADATOK ÉS BECSLÉSEK ALAPJÁN 33 MILLIÁRD FORINTOT TESZ KI.

Az élőzenei bevételek a különböző felmérések alapján a zenészek legnagyobb jövedelmi forrását jelentik. Bár pontos adatok nem állnak rendelkezésre, a különböző tanulmányok, felmérések alapján az állapítható meg, hogy **az élőzenei bevételek Magyarországon a zenészek jövedelmének 40–60%-át teszik ki.**

Az élőzenei piacon belül kiemelt jelentőségű a magyar fesztiválpia, melynek méretét – egyrészt az iparág meghatározó szereplőinek becslése, másrészt a körülbelül 4 millió fesztivállátogató és a hozzájuk tartozó átlagos jegyárak, illetve költségek alapján – 15–18 milliárd forintra becsüljük.

Mindemellett az is elmondható, hogy a koncertek az év többi részében nagyságrendileg ugyanakkora bevételt generálnak a zenészeknek, mint a fesztiválszezonban tartott koncertek.

Az élőzenei iparág közvetlen bevételei mellett komoly jövedelmet generál azoknak a szerzőknek is, akiknek műveit az élő előadások alakalmával hallhatja a közönség, érdemes megemlíteni, hogy az élőzenében a legmagasabb a magyar zene aránya. Az Artisjus az élőzenei produkciók után jogdíjat szed, mely 846 millió forint bevételt jelentett 2015-ben a dalszerzőknek.

A jelentés készítése során készült felmérésben a megkérdezett zenészek majd' 50%-a 10 vagy annál kevesebb koncertet tartott az elmúlt évben, 15% számolt be 40-nél több fellépésről, míg az átlag 25 alkalommal állt a közönség elé. Az interjúk tapasztalatai alapján a nagyobb, fesztiválokon, koncerteken rendszeresen játszó zenekarok 60–100 koncertet adnak egy évben, míg a session zenészként dolgozó előadók nem ritkán 150 körüli fellépésről számoltak be.

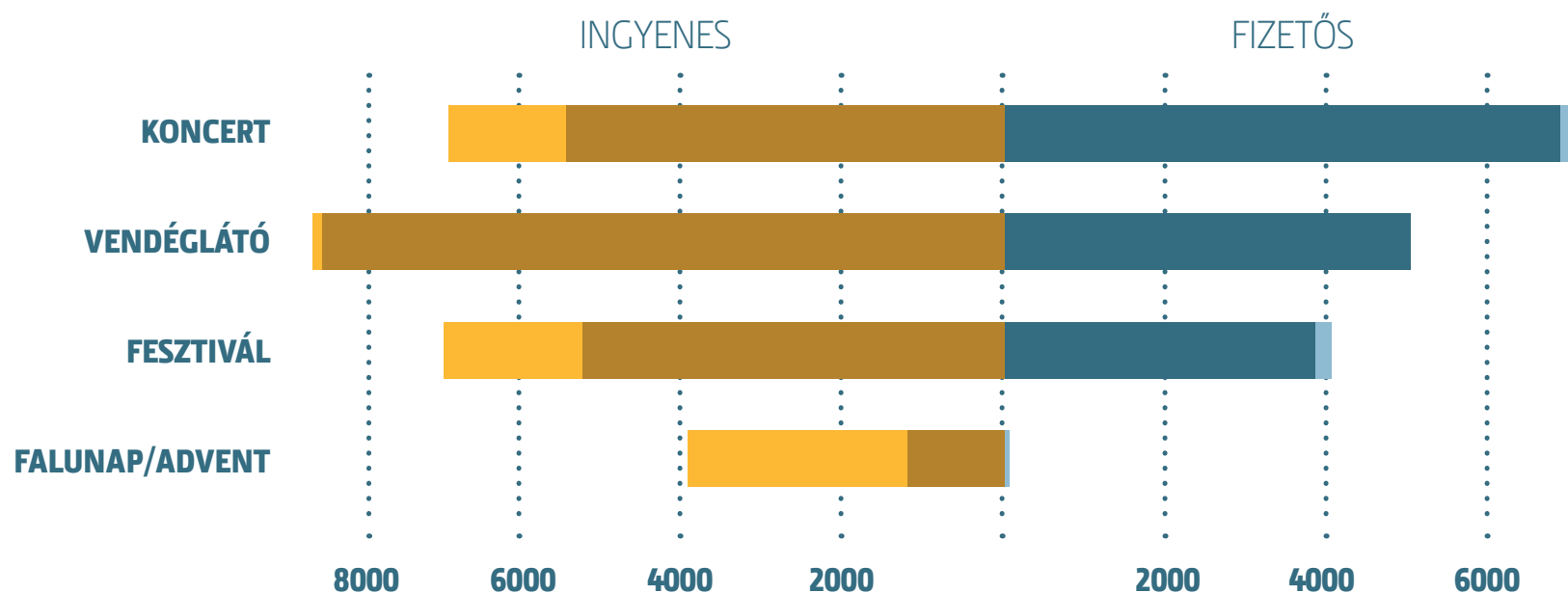
2. ÁBRA

KONCERTEK SZÁMA (2015)

KONCERTEK SZÁMA	ÖNKORMÁNYZATI SZERVEZÉS			
	NEM		IGEN	
	KONCERTEK SZÁMA	NAPOK SZÁMA	KONCERTEK SZÁMA	NAPOK SZÁMA
KLUB	4285	2214	45	31
MŰVELŐDÉSI HÁZ	3102	2264	515	289
BEVÁSÁRLÓKÖZPONT, STRAND	342	187	57	38
EGYÉB HELYEN (SZILVESZTER, GÓLYABÁL, SZÜRETI BÁL STB.)	8932	5355	1769	884
VENDÉGLÁTÓHELY	12 621	9460	6	6
ÖSSZESEN	29 279	29 480	2392	1248

3. ÁBRA

KONCERTSTATISZTIKÁK

A RENDEZVÉNYEK 60%-A INGYENES, ÁLTALÁNOSÁGBAN ELMONDHATÓ, HOGY A FELLÉPÉSEK MINDÖSSZE 40 %-ÁÉRT FIZET KÖZVETLEN MÓDON A KÖZÖNSÉG.

4. ÁBRA

AZ ÉLŐZENÉS FELLÉPÉSEK SZÁMA FESZTIVÁLOKON
ÉS FALUNAPOKON (ÉV)

KONCERTEK SZÁMA	ÖNKORMÁNYZATI SZERVEZÉS		ÖSSZESEN
	NEM	IGEN	
FESZTIVÁLOK (ZENÉS FESZTIVÁL, BORFESZTIVÁL, KOLBÁSZFESZTIVÁL)	8523	1717	10 240
FALUNAP, MAJÁLIS, CSALÁDI NAP	1201	2509	3710
ÖSSZESEN	9724	4226	13 950

FORRÁS: ARTISJUS [2016]

4. 2016-OS KUTATÁS A HAZAI ZENEFOGYASZTÁSI SZOKÁSOKRÓL

A 2016-OS ZENEIPARI JELENTÉSHEZ EGY ÖNÁLLÓ, REPREZENTATÍV LAKOSSÁGI FELMÉRÉS KÉSZÜLT 2016 NYARÁN. A KUTATÁS ELSŐDLEGES CÉLJA AZ VOLT, HOGY FELTÉRKÉPEZZE A MAGYARORSZÁGI ZENEFOGYASZTÁSI SZOKÁSOKAT.

4.1 KONCERTLÁTOGATÁSI SZOKÁSOK

Az élőzenei koncertek tekintetében jelentős szerepet játszanak a különböző zenei fesztiválok, a lakosság közel 40%-a vett részt legalább egyszer ilyen fesztiválon az elmúlt évben. A fizetős könnyűzenei koncertek szintén nagyon népszerűek: a megkérdezettek több mint fele vett belépőt könnyűzenei előadó fellépésére. A koncert-helyszín koncentrálttsága miatt a könnyűzenei koncertlátogatások számát tekintve a főváros az első hely, Budapesten annyi koncertlátogatást mértünk, mint vidéken összesen.

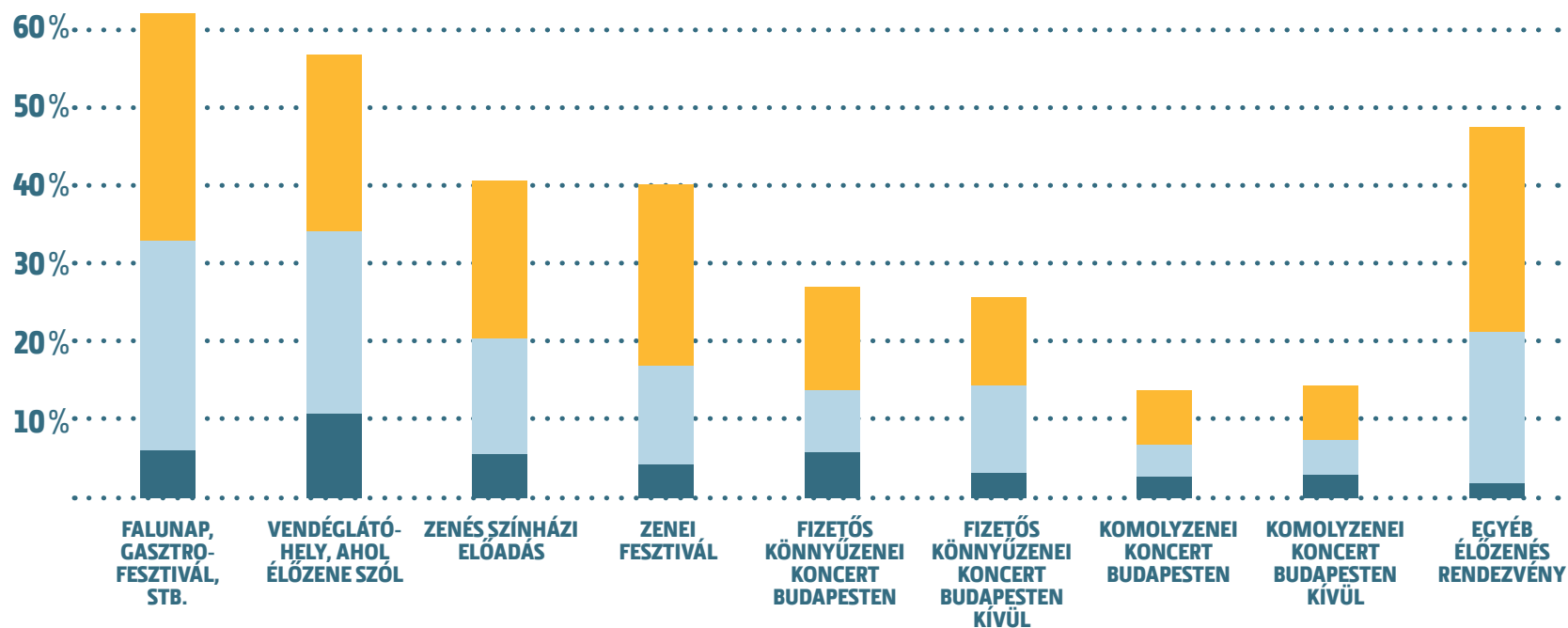
4.2 MENNYIT KÖLTÜNK ZENÉRE?

Az idei felmérésből az derül ki, hogy többen és többet költenek élőzenére, mint hangfelvételekre.

Ezt egyrészt magyarázhatja, hogy a legtöbben rádión és olyan online szolgáltatásokon keresztül hallgatnak zenét, ahol a zenehallgató nem fizet közvetlenül, másrészt mutathatja, hogy az élőzenei élményért a közönség inkább hajlandó fizetni, szívesebben költenek koncertre, fesztiválra, mint hangfelvételekre.

5. ÁBRA

HÁNYSZOR VETT RÉSZT ZENÉS ESEMÉNYEN TAVALY?

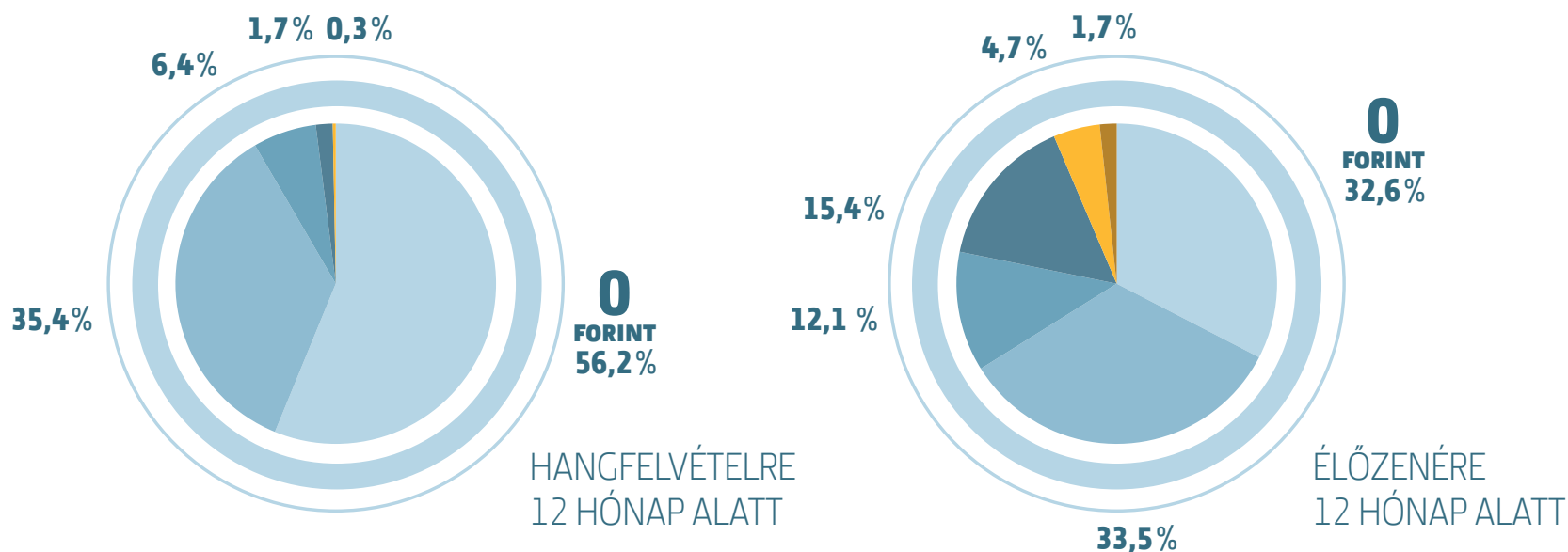

A KÖNNYŰZENEI KONCERTLÁTOGATÁSOK SZÁMÁT TEKINTVE A FŐVÁROSÉ AZ ELSŐ HELY, **BUDAPESTEN ANNYI KONCERTLÁTOGATÁST MÉRTÜNK, MINT VIDÉKEN ÖSSZESEN.**

■ EGYSZER ■ KÉT-HÁROM ALKALOMMAL ■ TÖBB MINT NÉGYSZER

6. ÁBRA

MENNYIT KÖLTÜNK ZENÉRE?

LÁTVÁNYOSAN **TÖBBEN VANNAK AZOK, AKIK EGYÁLTALÁN NEM KÖLTENEK HANGFELVÉTELEKRE. DE A ZENÉÉRT SOKAT FIZETŐK KÖZÖTT IS AZ ÉLŐZENE VAN KEDVEZŐBB HELYZETBEN, 50 000 FORINT FÖLÖTTI KÖLTÉS CSAK ITT TALÁLHATÓ.**

■ 0 FORINTOT KÖLT ■ 500-10 000 FORINTIG ■ 10 001-20 000 FORINTIG ■ 20 001-50 000 FORINTIG ■ 50 001-100 000 FORINTIG ■ 100 000 FORINT FELETT

4.3 HOGYAN ÉLNEK A ZENÉSZEK?

Az élőzenei bevételek és a jogdíjak adják a zenészek bevételeinek 71%-át hazánkban.

A ProArt idei kérdőívében arra is megkértük a zenészeket, hogy osszák el 2015. évi, zenéhez köthető jövedelmeiket különböző, általunk meghatározott kategóriák között. A válaszok szerint a jövedelem közel háromnegyedét az élőzenei bevételek és a közös jogkezelés útján szerzett jogdíjak teszik ki, de jelentős részt képvisel a tanítás is a bevételi források között. A zenészek digitális értékesítésből származó bevételei összesen 3%-ot tettek ki.

A kutatás alapján az is megállapítható, hogy a zenészek zenéhez köthető jövedelme még egy „jó évben” sem éri el a kétmillió forintot, míg egy „rossz évben” a fél millió forintot sem éri el. Ez azt jelenti, hogy egy jó évben a megkérdezettek havonta átlagosan minimálbér körüli jövedelemre tesznek szert, egy rossz évben pedig a zenei jövedelmek csak kiegészítő szerepet töltenek be a zenészek összes jövedelmében.

4.4 HANGFELVÉTELEK FIZIKAI ÉRTÉKESÍTÉSE

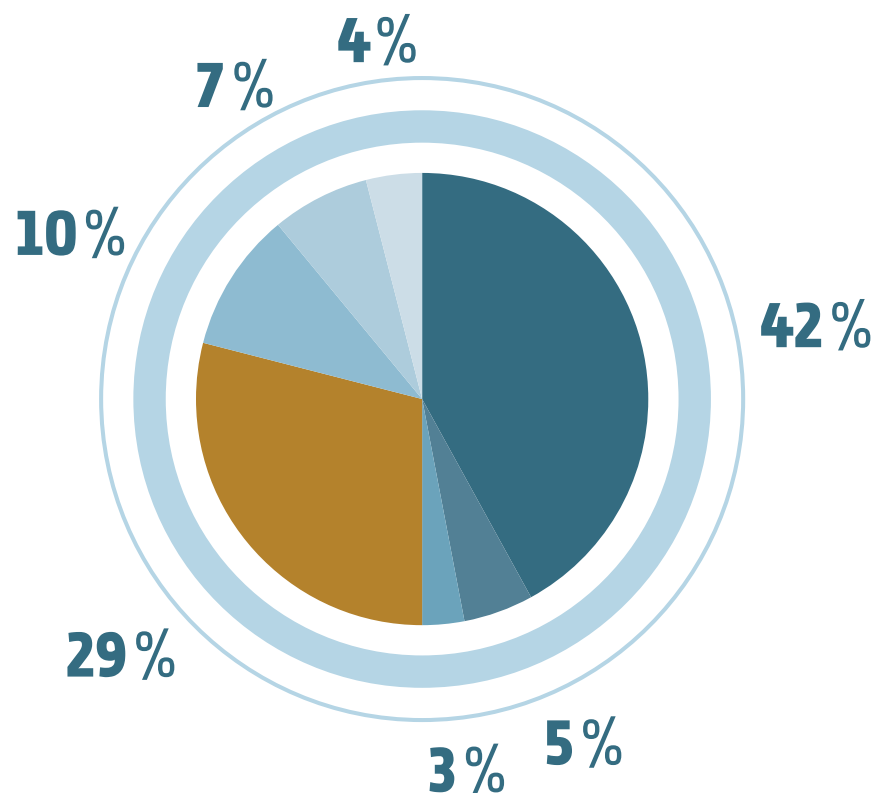
Hangfelvételek fizikai hordozón történő értékesítése világszerte folyamatos csökkenést mutatott az elmúlt években, bár még így is több mint harmadát teszi ki az összes zenei bevételnek, összesen 39%-ot. A fizikai hordozók szerepe itthon is csökkenő tendenciát mutat, de ettől függetlenül még mindig a legnagyobb bevételeket termeli a szegmens, hiszen a bevételek 35%-a ezen az értékesítési csatornán keresztül realizálódott.

Az értékesített albumok több mint 90%-át CD formájában adják el majdnem minden vizsgált országban, így Magyarországon is (91%-át). Figyelemre méltó trend ugyanakkor, hogy a vinyl formátum reneszánszát éli. A teljes eladott volumenhez viszonyítva nem jelentős a súlya, de dinamikusan növekszik az értékesített volumen és a bevétel is. A világon ez a formátum az elmúlt évtizedben megtízszerezte realizált bevételét, Magyarországon ennél is dinamikusabb növekedéssel, kevesebb mint 3 millió forintról 106,8 millió forintra emelkedett.

Az összértékesítési adatok alapján, 44%-os kereskedelmi árréssel számolva, 2015-ben Magyarországon egy CD átlagos ára 1540 forint volt, míg egy vinylért átlagosan 4465 forintot, egy zenei DVD-ért pedig 2077 forintot kértek a boltokban. A meglepően alacsony értékeket magyarázhatják az akciós, promóciós kiadványok átlagnál alacsonyabb árai.

7. ÁBRA

ZENÉSZEK ZENÉVEL KAPCSOLATOS BEVÉTELEI

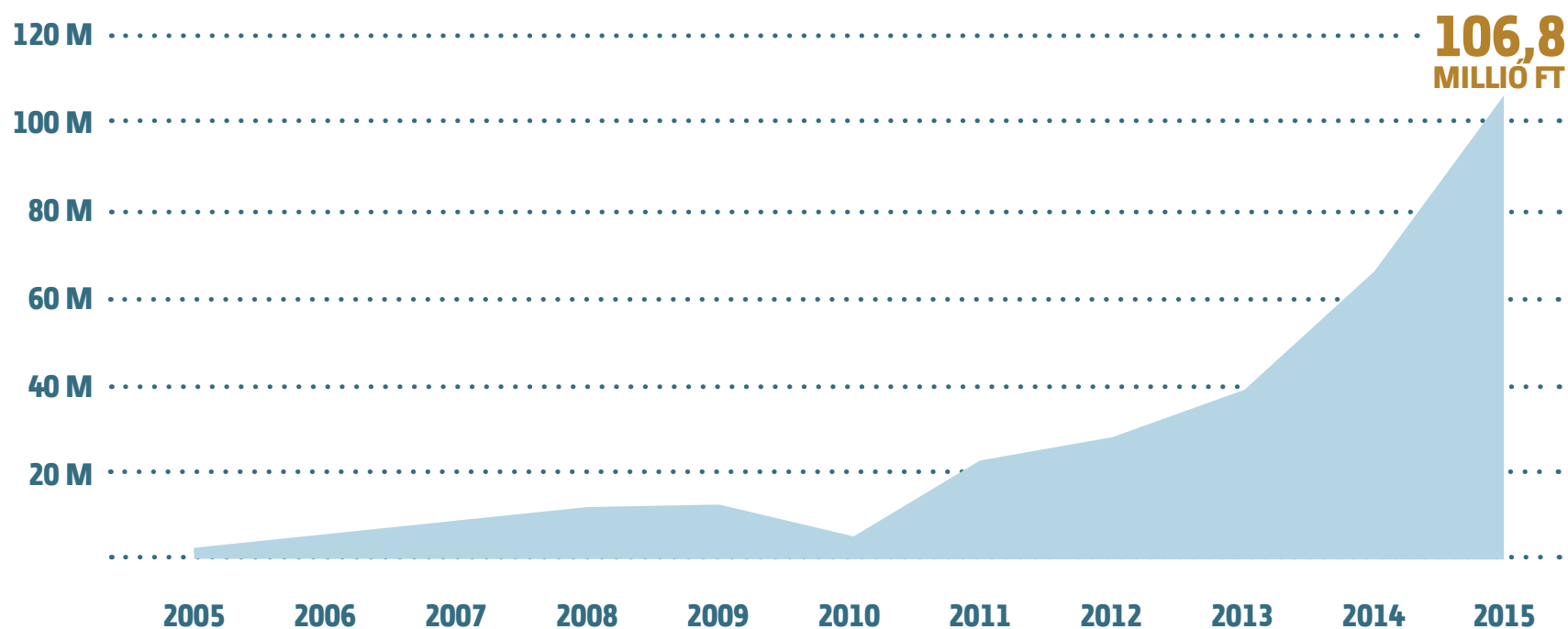

A ZENÉSZEK JÖVEDELMÉNEK KÉT LEGNAGYOBB FORRÁSÁT AZ ÉLŐZENEI FELLÉPÉSEK (GÁZSIK) ÉS A JOGDÍJAK JELENTIK. EZEK EGYÜTT AZ ÖSSZES BEVÉTEL KÖZEL 3/4-ÉT ADJÁK KI. EKÖZBEN MÉG A ZENEOKTATÁSBÓL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK IS MEGHALADJÁK A HANGFELVÉTEL-ÉRTÉKESÍTÉSEK JÖVEDELMÉT.

■ ÉLŐZENEI BEVÉTEL	■ FIZIKAI ÉRTÉKESÍTÉS
■ DIGITÁLIS ÉRTÉKESÍTÉS	■ KÖZÖS JOGKEZELÉS
■ TANÍTÁS	■ PÁLYÁZATOK
	■ EGYÉB

8. ÁBRA

VINYLELADÁSOK NÖVEKEDÉSE AZ ELMÚLT ÉVTIZEDBEN

AZ KÖZELMÚLT VINYLELADÁSAINAK LASSÚ NÖVEKEDÉSÉT, MAJD STAGNÁLÁSÁT **AZ ELMÚLT ÖT ÉVBEN MEREDÉK EMELKEDÉS KÖVETTE, ÉS TAVALY MÁR MEGHALADTA A 100 MILLIÓ FORINTOT.**

4.5 A DIGITÁLIS ÉRTÉKESÍTÉS

Ahogy mára a digitális megoldások szinte minden iparágban nyomot hagytak, úgy a zeneipart sem hagyták érintetlenül. **A zeneipar minden oldalról megérezte az internet megjelenését:** a hanghordozó-másolásokkal kezdődött iparági lejtmenet folytatódott azzal, hogy az internet lehetővé tette hangfelvételek könnyű, de jogsértő beszerzését. Az utóbbi években ez a negatív tendencia látszik megfordulni az előfizetési szolgáltatások terjedésével.

Az IFPI adatai szerint először 2015-ben haladták meg a globális hangfelvétel-iparági bevételek a fizikai értékesítésből származó bevételeket, azzal hogy közel 10%-os növekedést realizált a digitális szegmens a 2014-es jövedelmekhez képest. Várhatóan folytatódik ez a tendencia: a digitális értékesítés tovább nő, a fizikai hanghordozók piaci részesedése pedig tovább csökken. A digitális szegmens 2015. évi adataiból továbbá arra lehet következtetni, hogy világszerte nőtt a hangfelvételekért fizetni hajlandó felhasználók száma. Az IFPI 2016. évi, Global Music Report című tanulmánya alapján egyértelmű, hogy az iparág elkövetkezendő évei a digitális megoldások terjedéséről fognak szólni.

A digitális értékesítések összetétele lényegesen eltér a fizikai értékesítésétől. A digitális értékesítések összértéke 1,13 milliárd forint, ennek háromnegyede a nemzetközi major kiadókhoz köthető, a Mahasz egyéb tagjainak részesedése pedig 7%. A fizikai értékesítés adataihoz képest a major kiadók súlya sokkal nagyobb a digitális értékesítés terén.

A magyar zenészek jövedelemforrásai között nem meghatározó a digitális értékesítésből származó jövedelem. A ProArt idei „zenész-kérdőív”-ében a kitöltő válaszadók átlagosan az éves zenei jövedelmük 3-4%-ára becsülték a digitális értékesítésből származó bevételeket. Fontos azonban megjegyezni, hogy ha csak kismértékben is, de a digitális szolgáltatások is hozzájárulnak a jogdíjbevételek alakulásához.

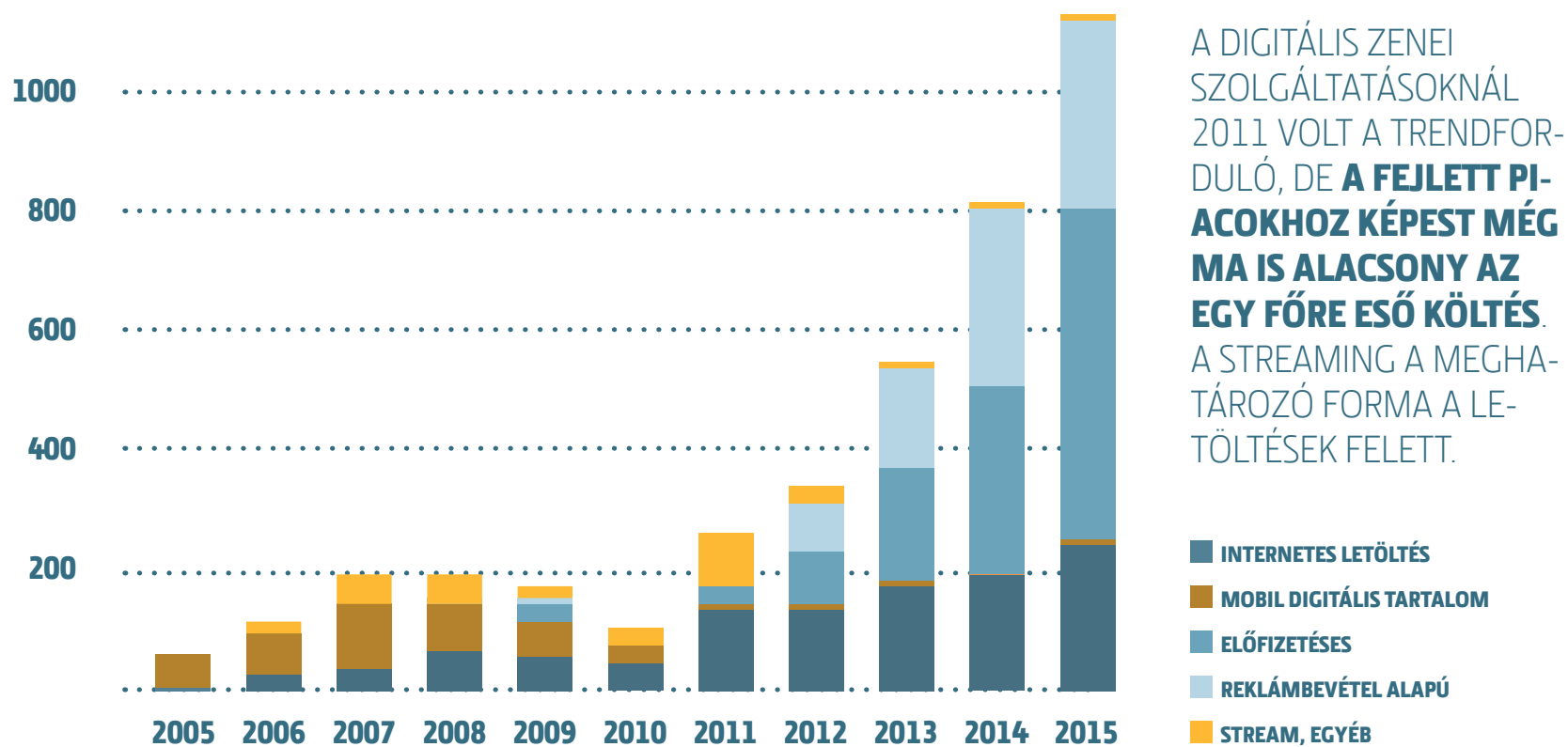
A digitális megoldások Magyarországon is egyre fontosabbak, hiszen hasonlóan a nemzetközi trendekhez, már Magyarországon is közel azonos súlyú bevételi forrást (31%) jelent a zeneiparon belül, mint a fizikai értékesítések után befolyó jövedelmek (35%). Az IFPI 2015. évi jelentése Magyarországot a dinamikusan növekvő piacok közé sorolta, 7,8%-os digitális növekedéssel.*

* IFPI (2015)

9. ÁBRA

DIGITÁLIS ÉRTÉKESÍTÉS MEGOSZTLÁSA MAGYARORSZÁGON

(MILLIÓ FT/ÉV, SZERZŐI JOGDÍJAK NÉLKÜL)

FORRÁS: MAHASZ [2016]

4.6 A DIGITÁLIS SZOLGÁLTATÁSOKBÓL SZÁRMAZÓ ZENEIPARI JÖVEDELEM

A digitális szolgáltatók a hangfelvételek felhasználásáért a szerzői képviselőknek, illetve a kiadóknak a felhasználási szerződések útján fizetnek jogdíjat. Az előadóművészek számára a velük korábban kiadásra szerződött hangfelvétel-kiadókon vagy az aggregátorokon keresztül fizetnek.

FAIR INTERNET FOR PERFORMERS

Az előadók igazságosabb javadalmazása nemcsak Magyarországon, hanem világszerte célja az előadói szervezeteknek és a jogvédő irodáknak. A „Fair internet for performers” elnevezésű kezdeményezés Európa- és világszerte küzd olyan szabályozásért, mely egyenlőbbé tehetné az internetes tartalomfogyasztásból származó jövedelmek elosztását. A kezdeményezés az Európai Unió belül a már létező szabályozási irányelvek kiegészítésért lobbizik.

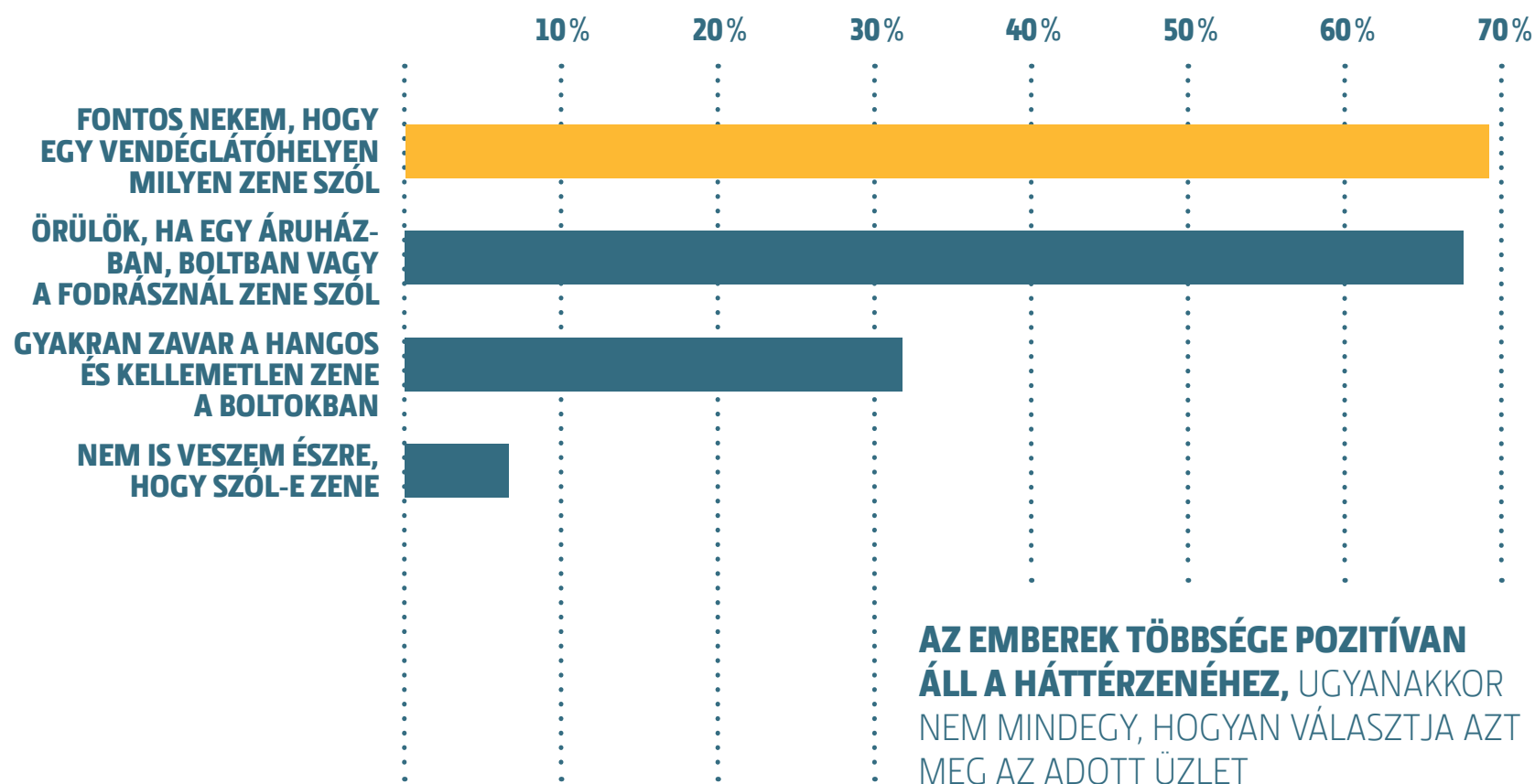
4.7 HÁTTÉRZENE

Az üzletekben szóló háttérzene mindennapi életünk része, majd’ minden helyszínen – és így tevékenység közben – a háttérben zene szól. A háttérzene ezért a lakosság nagy részéhez eljut, azonban ez a zenehallgatásnak egy passzív formája, hiszen az adott hely dönti el, hogy hallgassunk-e zenét, és ha igen, választja ki, hogy mit. A reprezentatív felmérésünk tanúsága szerint az emberek többsége pozitívan áll a háttérzenéhez, ugyanakkor nem mindegy, hogyan választja azt meg az adott üzlet.

A kutatás arra is rámutat, hogy az emberek észreveszik, hogy szól-e zene, sőt a vendéglátóhelyek esetében 68%-nak fontos, hogy milyen zene szól. A zene azért szól az üzletekben, éttermekben és szórakozóhelyeken, hogy az adott vállalkozás nagyobb értéket nyújtson a vendégnek, vásárlónak, vagy arra ösztönözze, hogy nagyobb összeget költsön. Azaz a zenének hozzáadott értéke van az üzlet számára, amelyből a zene alkotói, a szerzői és a hangfelvétel előadói, kiadója a jogdíjbevételeken keresztül részesülnek. Ez az alapja a háttérzene utáni jogdíjnak, amelyet a szerzőket képviselő Artisjus, az előadókat képviselő EJI és a kiadókat képviselő Mahasz közösen határoznak meg, de az egyszerűség és a költségek optimalizálása érdekében mindhárom közös jogkezelő nevében az Artisjus szedi be ezen díjakat.

10. ÁBRA

ZENEHALLGATÁSI SZOKÁSOK

A jelentés a ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért megbízásából készült.

A ProArt alapító szervezeteinek szakmai közreműködését dr. Békés Gergely (EJI), Jeszenszky Zsolt (Mahasz) és dr. Tóth Péter Benjamin (Artisjus) irányította, dr. Grad-Gyenge Anikó (ProArt), Kaszás-Tóth Rózsa (ProArt) és dr. Horváth Péter igazgató vezetésével.

www.proart.hu • www.zeneipar.info

A jelentés 2016. márciusa és novembere között készült.

PROART ZENEIPARI JELENTÉS
2016